

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีกับการศึกษา

สำนักหอสมุดกลาง

๕ ทรงเอื้อทั่วหนแห่งเรื่องการเรียนรู้หนังสือ

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงสนับสนุนและส่งเสริมด้านการศึกษานับเนื่องแต่การที่ทรงปลูกฝังการศึกษาภาษาไทย ความรู้เรื่องประเทศไทย การเรียนรู้เรื่องแผนที่และการใช้แผนที่แก่พระราชโอรสธิดาครั้งยังทรงพระเยาว์ จนถึงการที่ทรงใส่พระราชหฤทัยต่อการศึกษาของเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ทำให้เยาวชนในถิ่นทุรกันดารได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน อ่านออกเขียนได้ มีความรู้เกี่ยวกับชาติบ้านเมืองของตนเอง และมีความสำนึกในความเป็นไทย

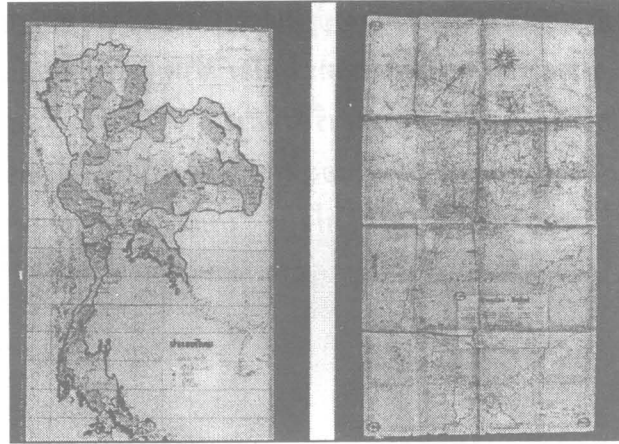
ทรงปลูกฝังการศึกษาภาษาไทย การเรียนรู้เรื่องแผนที่และการใช้แผนที่แก่พระราชโอรสธิดา

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงเล่าไว้ใน คำนำสำหรับผู้ใหญ่ ในหนังสือ นิทานสำหรับเด็ก : เด็กเขียนให้เด็ก ความว่า สมเด็จพระบรมราชชนนีทรงปลูกฝังการศึกษาภาษาไทยแก่พระราชโอรสธิดาที่ยังทรงพระเยาว์ เช่น เมื่อครั้งพระองค์ท่านยังทรงพระเยาว์ (9 พรรษา) สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงสนับสนุนให้พระองค์ท่านทรงแปลนิทานฝรั่ง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาอนุศาสน์จิตรกร (จันทร์ จิตรกร) ซึ่งสอนอยู่ที่โรงเรียนเพาะช่างจัดทำบล็อควัฒนภาษาไทยด้วยไม้ และทำ Jigsaw แผนที่ประเทศไทยมาถวาย

... วันหนึ่งสมเด็จพระแม่รับสั่งว่าในเมื่อข้าพเจ้าอ่านภาษาอังกฤษออก และรู้จักนิทานฝรั่งมาก น่าจะมาแบ่งให้เด็กไทยทราบบ้าง ข้าพเจ้ารู้สึกดีตื่นเต้น และยินดีมาก วิธี “แปล” ของข้าพเจ้าตอนนั้น เรื่องที่ยาว 5 – 6 หน้า หรือมากกว่านั้นจึงเหลือเพียง 1 – 2 หน้า ความอดทนของเด็ก 9 ขวบ ยังมีน้อย ข้าพเจ้ายังจำได้ถึงความเบื่อหน่ายเมื่อต้องมาเขียนเรื่องให้จบ สมเด็จพระแม่นอกจากต้องทรงตามตัวข้าพเจ้ามาเขียนยังต้องทรงแก้การสะกด และในที่สุดต้องทรงเป็นพระธุระในการจัดส่งโรงพิมพ์อีกด้วย...

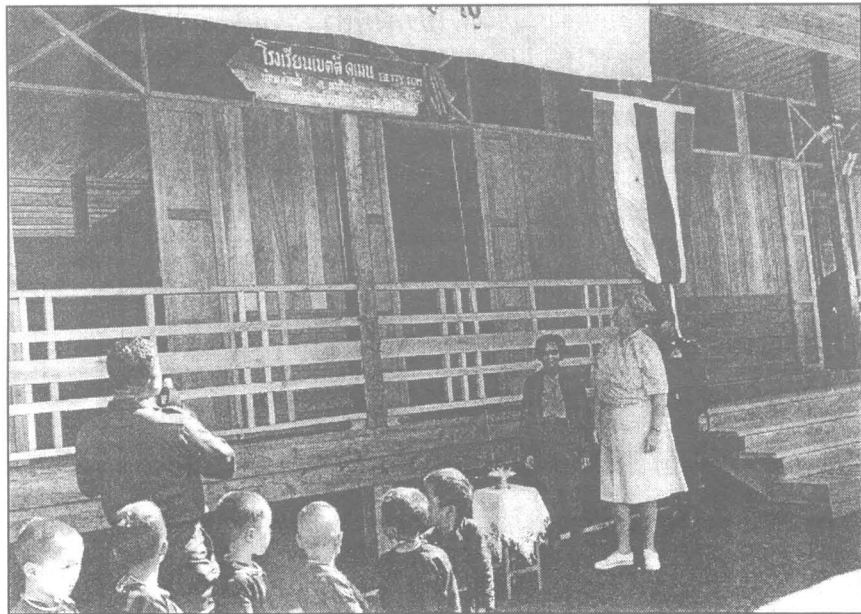
นายขวัญแก้ว วัชโรทัย เล่าไว้ในในบทความเฉลิมพระเกียรติที่ลงพิมพ์ในหนังสือ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ว่า

... พระราชดำริในเชิงสร้างสรรค์อีกประการหนึ่งที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงพระราชดำริขึ้นตั้งแต่ครั้งที่พระราชโอรสธิดาทุกพระองค์ยังทรงพระเยาว์ และทรงอยู่ในวัยเรียนนั่นคือ การเรียนรู้เรื่องแผนที่และการใช้แผนที่ กล่าวคือ เมื่อครั้งพระราชโอรสธิดาทั้ง 3 พระองค์ยังทรงพระเยาว์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดให้โรงเรียนเพาะช่างสมัยนั้นทำแผนที่ประเทศไทย โดยทำเป็นรูปต่อ เลื่อยเป็นชิ้นสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ มีกล่องไม้พร้อมฝาปิดเปิดสำหรับใส่ด้วย เพื่อให้พระราชโอรสธิดาทั้ง 3 พระองค์ทรงเล่นเป็นเกมส์สนุก คล้ายการต่อรูปต่าง ๆ เป็นการทรงสอนให้รู้จักประเทศไทยและรู้จักดูการใช้แผนที่ไปพร้อมกัน ... นอกจากนี้ยังได้โปรดให้ทำ Hard Board ด้วยกระดานแข็ง โรงเรียนเพาะช่างได้จัดทำถวายเรื่องปลาบู่ทอง

ทรงใ้พระราชหฤทัยต่อการศึกษาของเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงมีพระราชดำริว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ จากการเสด็จประพาสหัวเมือง ทรงเยี่ยมตำรวจตระเวนชายแดนและประชาชนใน พ.ศ. 2507 ได้ทรงพบเห็นสภาพการขาดแคลนโรงเรียนสำหรับเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร และได้ทรงทราบถึงความเป็นมาของโครงการโรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคม ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่เปี่ยมไปด้วยพระเมตตาต่อเยาวชนเหล่านั้น พระองค์ท่านได้ทรงรับโครงการฯ ไว้ในพระอุปถัมภ์

โครงการโรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคม ตั้งขึ้นจากความคิดริเริ่มของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต 5 ค่ายคาราร์คีมี อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้เยาวชนชาวเขาต่าง ๆ และเยาวชนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารห่างไกลคมนาคมได้รับการศึกษาตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา โรงเรียนในโครงการอยู่ในพื้นที่ที่หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประถมศึกษาโดยตรงยังเข้าไปดำเนินการไม่ได้

โรงเรียนชาวเขาและประชาชนที่ห่างไกลคมนาคมแห่งแรกชื่อ โรงเรียน ศชค. บำรุงที่ 1 เปิดสอนเมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2499 ณ บ้านคอนมหาวัน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ต่อมากองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขตอื่น ๆ ได้จัดตั้งโรงเรียนชาวเขาและประชาชนห่างไกลคมนาคมในถิ่นทุรกันดารขึ้นอีกหลายแห่ง โรงเรียนเหล่านี้เป็นโรงเรียนเล็กๆ ใช้ค่าก่อสร้างไม่มาก เพราะใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่น แรงงานที่ใช้ในการก่อสร้างก็เป็นแรงงานของตำรวจตระเวนชายแดนและชาวบ้าน ครูที่สอนในโรงเรียนเหล่านี้ก็เป็นตำรวจตระเวนชายแดน

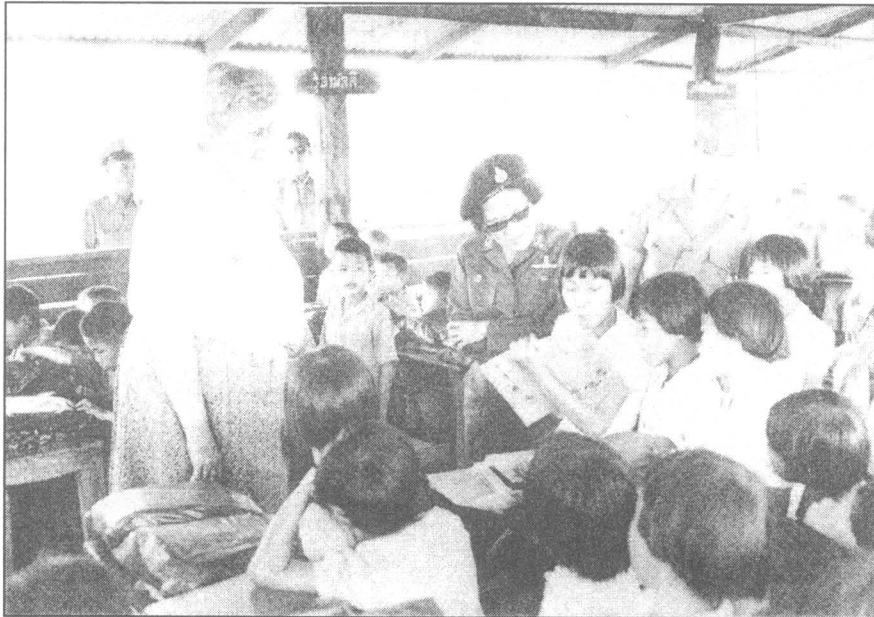

ด้วยพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ และเงินที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายโดยเสด็จพระราชกุศล แก่กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อนำไปจัดสร้างโรงเรียน และการที่ทรงชักชวนผู้ที่มีฐานะดีให้ช่วยสนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียน ทำให้โครงการจัดตั้งโรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคมขยายตัวอย่างรวดเร็วและได้เจริญขึ้นตามลำดับกระจายไปทั่วทุกภาคของประเทศเป็นจำนวนถึง 185 แห่ง ระหว่าง พ.ศ.2507 – 2524 คิดเป็นเงิน 10,910,735.60 บาท ในจำนวนโรงเรียนพระราชทาน 185 แห่งนี้ เป็นโรงเรียนที่สร้างจากพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ 29 แห่ง

โรงเรียนที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้
จัดสร้างขึ้น อาทิเช่น

- โรงเรียนอานันท์ ประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2507
- โรงเรียนวไลย ประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2507
- โรงเรียนสระปทุม ปราจีนบุรี พ.ศ. 2508 (ปัจจุบันอยู่ในจังหวัดสระแก้ว)
- โรงเรียนสว่างวัฒนา นครราชสีมา พ.ศ. 2508
- โรงเรียนมหิดล สงขลา พ.ศ. 2508
- โรงเรียนทัศนาวลัย นครศรีธรรมราช พ.ศ. 2511
- โรงเรียนสมเด็จพระราชชนนี อุบลราชธานี พ.ศ. 2508
- โรงเรียนสมเด็จพระราชชนนี สุรินทร์ พ.ศ. 2518
- โรงเรียนสังวาลย์วิท 1 หนองคาย พ.ศ. 2509
- โรงเรียนสังวาลย์วิท 2 สงขลา พ.ศ. 2509
- โรงเรียนสังวาลย์วิท 3 แม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2509
- โรงเรียนสังวาลย์วิท 4 ยะลา พ.ศ. 2509
- โรงเรียนสังวาลย์วิท 5 ยะลา พ.ศ. 2509
- โรงเรียนสังวาลย์วิท 6 จันทบุรี พ.ศ. 2512
- โรงเรียนสังวาลย์วิท 7 นครศรีธรรมราช พ.ศ. 2514
- โรงเรียนสังวาลย์วิท 8 เชียงราย พ.ศ. 2532
- โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 2 (ชายแดนบำรุง) ปราจีนบุรี พ.ศ. 2508
(ปัจจุบันอยู่ในจังหวัดสระแก้ว)
- โรงเรียนจตุรจินดา ดาก พ.ศ. 2509
- โรงเรียนจักรพงษ์ เลย พ.ศ. 2514
- โรงเรียนบ้านสองแพรก (ราชเวชพิศาล) นครศรีธรรมราช พ.ศ. 2518
- โรงเรียนบ้านลาดเรือ พิษณุโลก พ.ศ. 2518
- โรงเรียนขอนแก่น-อุดร ขอนแก่น พ.ศ. 2518
- โรงเรียนเบตตี้ คูเมน พะเยา พ.ศ. 2528
- โรงเรียนอานันท์ ประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2507
- โรงเรียนสระปทุม ปราจีนบุรี พ.ศ. 2508

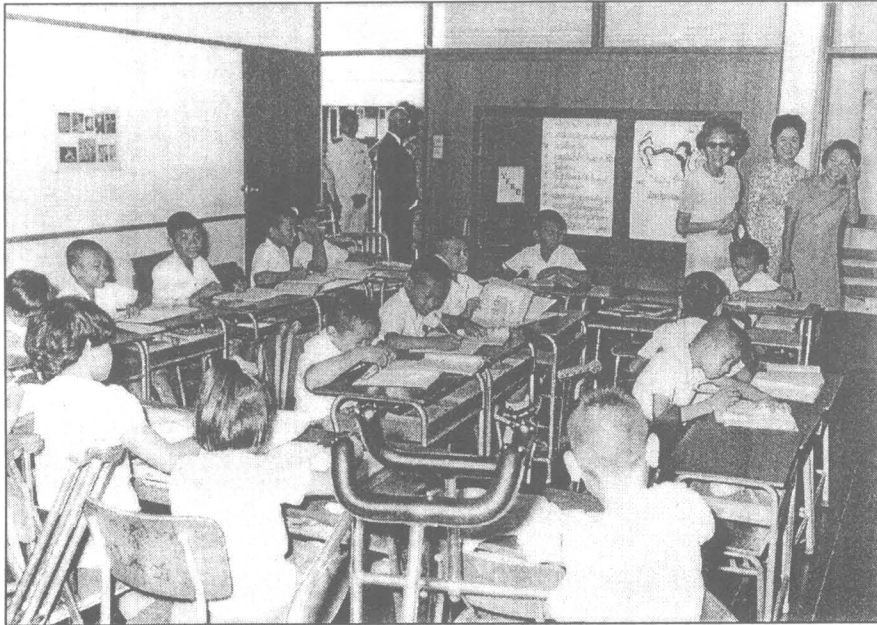
โรงเรียนพระราชทานแต่ละแห่งมีบ้านพักครูรวมอยู่ด้วยหนึ่งหลัง เพื่อให้ครูได้มีที่อยู่อาศัย สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เสด็จเปิดโรงเรียนเหล่านี้ ด้วยพระองค์เองทุกแห่ง และได้พระราชทานชื่อหรือหน่วยงานผู้เสด็จโดยพระราชกุศล เช่น โรงเรียนไทยทนุ โรงเรียนสว่างวัฒนา และยังได้พระราชทานพระพุทธรูป ฎปร. ประจำโรงเรียน พระราชทาน สมุด ดินสอ เครื่องแบบนักเรียน และของใช้อื่น ๆ ประจำโรงเรียนอีกด้วย

ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโรงเรียนและราษฎร สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงประกอบพิธีพระราชทานธงประจำรุ่นลูกเสือชาวบ้าน พระราชทานเครื่องเขียนและแบบเรียน เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มแก่นักเรียน พระราชทานสื่อการเรียน เช่น เครื่องรับวิทยุ เกม และหนังสือแก่โรงเรียน พระราชทานเหรียญที่ระลึกแก่ครูใหญ่ และทรงโปรดให้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา (พระอิสริยยศในขณะนั้น) ทรงสาธิตการสอนนักเรียน โดยใช้สื่อการเรียน และกระบวนการกลุ่มต่าง ๆ สำหรับผู้บริหารและครูโดยพระองค์ท่านทรงร่วมสังเกตการสอนด้วย

โครงการวิจัยและพัฒนานักอ่านรุ่นเยาว์ของสำนักหอสมุดกลาง

จากการตระหนักว่าการปลูกฝังบุคคลให้มีความรักการอ่านต้องทำตั้งแต่ยังเยาว์วัย สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งในมหาวิทยาลัย และเป็นหน่วยสำคัญในการให้บริการสารสนเทศ ได้จัดทำโครงการวิจัยและพัฒนานักอ่านรุ่นเยาว์โรงเรียนประถมศึกษาในชนบท ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของโครงการชนบทศึกษา โดยมุ่งเน้นกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน พัฒนาการอ่านในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นการปูพื้นฐานการศึกษาและวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนอันตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพเพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ

โครงการวิจัยและพัฒนานักอ่านรุ่นเยาว์โรงเรียนการศึกษาในชนบท

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีต่อนิสัยรักการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนวัดโพธิ์ ตำบลปากพลี อำเภopakพลี จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภopakพลี จำนวน 28 คน โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 10 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมอ่านหนังสือให้ฟัง กิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ กิจกรรมอ่าน 3 นาที กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมนิทรรศการหนังสือ กิจกรรมทายปัญหาจากหนังสือ กิจกรรมบทบาทสมมุติ กิจกรรมเชิดหุ่น กิจกรรมหนังสือเล่มใหญ่ และกิจกรรมยอคนักอ่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน และแผนกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t - test dependent samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีนิสัยรักการอ่านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือนักเรียนที่มีนิสัยรักการอ่านสูงขึ้นกว่าก่อนจะมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้นักเรียน
2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนจะมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้นักเรียน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครู และบรรณารักษ์ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน นิสัยรักการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและควรสร้างสรรค์กิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้หลากหลายตามความสนใจให้มากขึ้นกว่ากิจกรรมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความพอใจและทำให้ผลการเรียนและการอ่านของนักเรียนดีขึ้น